سوالات آزمون درس : علوم و فنون ادبی 3	پایهٔ : دوازدهم دورهٔ دوم متوسطه	ساعت شروع : 10 صبح	نوبت دی ماه 1402
نام و نام خانوادگی :	تاریخ آزمون : 12 / 10 / 1402	تعداد صفحات : 3 صفحه	مدت آزمون : 75 دقیقه
دانش آموزان دبیرستان : سرای دانش نو	رشته : ادبیات و علوم انسانی	مدیریت آموزش و پرورش شهرستان شوش دانیال (ع)	

ردیف	سؤالات	نمره
	تاریخ ادبیات و سبک شناسی (4 نمره)	
1	چرا شاعران دورهٔ بازگشت به پیروی از اسلوب کهن پرداختند ؟	/5
2	متن زیر در مورد چه کسی است ؟ « او از پیشگامان نثر جدید فارسی است . وی با روزنامهٔ « صور اسـرافیل» همکـاری داشت و مجموعهٔ نوشته های طنزآمیـز سیاسی اجتماعی او با عنوان « چرند و پرند » در آن روزنامه منتشر می شد.»	/25
3	جایگاه خانوادگی و تفکرات شخصی کدام یک از شاعران زیر ، مانع از آن می شود که در ردیف « شاعران آزادی خواه مشروطه » قرار گیرد؟ الف) عارف قزوینی ب) ایرج میرزا پ) ادیب الممالک فراهانی ت) سید اشرف الدین گیلانی	/25
4	جاهای خالی را با واژهٔ مناسب کامل کنید . الف) در دورهٔ بیداری ادبیات - به ویژه شعر - برای آن که بتواند با تودهٔ مردم ارتباط برقرار کند ، زبان ..... را برگزید. ب) درعصر مشروطه بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان های ..... بود .	/5
5	هر یک از آثار در ستون « الف» به کدام یک از پدید آورندگان آن در ستون « ب » مربوط است . (یک مورد در ستون « ب» اضافه است) (الف) | (ب) الف) سه تابلو مریم | 1- محمد باقر میرزا خسروی ب) داستان باستان | 2- میرزادهٔ عشقی | 3- میرزا حسن خان بدیع	/5
6	پاسخ مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید . الف) شاعری که با استفاده از واژه ها و اصطلاحات موسیقی عامیانه شعر می سرود (ادیب الممالک فراهانی – عارف قزوینی) بود . ب) از شاخه های ارزنده ای که در نثر عصر بیداری چشم نواز است (طنز سیاسی، اجتماعی – طنز اخلاقی) است .	/5
7	درست یا نادرست بودن جمله های زیر را مشخص کنید . الف) از نظر موسیقی و عروض ، گروه سنت گرا پایبندی و التزام بیشتری به سنت های ادبی داشتند . ب) در نثر دورهٔ بازگشت ، عبارت های وصفی و دور و دراز و لفظ پردازی های بی جا در نوشته ها ، افزایشی آشکار دارد .	/5
8	هر یک از جملات زیر ، مربوط به کدام یک از ویژگی های (زبانی – ادبی – فکری) است ؟ الف) دشمنی با استعمار و استبداد ، در نثر روزنامه ای عصر بیداری بسیار مورد توجه قرار گرفته است . ب) گرایش به قالب های کم کاربرد یا نوین زمینه را برای ظهور شعر نو فراهم کرد .	/5
9	پرسش های کوتاه پاسخ : الف) بنیادی ترین تفکر مشروطه خواهان چه بود ؟ ب) مفهوم آزادی » در شعر دورهٔ بیداری مترادف با چه مفهومی است ؟	/5
	موسیقی شعر (6 نمره)	
10	در کدام یک از واژگان بیت زیر ، مصوت بلند (ی) همواره کوتاه تلفظ می شود ؟ « هرگز وجود حاضر غایب شنیده ای من در میان جمع و دلم جای دیگر است »	/25
	ادامــهٔ سوالات در صفحــهٔ دوم	

www.kanoon.ir

11	برای هر یک از ابیات زیر ، یکی از وزن های (ناهمسان – همسان تک لختی – همسان دو لختی) را انتخاب کنید . الف) کشتی شکستگانیم ، ای باد شرطه برخیز باشد که بازبینیم ، دیدار آشنا را ب) دلـم سـر بـه هامـون رها مـی پسندد سرم بالش از صخره ها می پسندد پ) راستی کـن کـه راستـان رستند راستان در جهان قوی دستند	/75
12	بیت را تقطیع هجایی کنید ، نشانه های هجایی آن را بگذارید و وزن بیت را بنویسید . به حسنِ خُلق و وفا کس به یار ما نرسد تو را در این سخن انکار کار ما نرسد پایه های آوایی / نشانه های هجایی / وزن شعر	2/5
13	برای بیت زیر ، کدام وزن ترجیح دارد ؟ چرا ؟ « همّت طلب از باطن پیران سحرخیز زیرا که یکی را ز دو عالم طلبیدند » الف) مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فعولن ب) مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مستف	/75
14	در بیت زیر ، چند « حذف همزه » وجود دارد ؟ گوش کشیده است از آن گوش به من نمی کند پیش کمان ابرویش لابه همی کنم ؛ ولی	/25
15	تقطیع بین کمانک با کدام اختیار شاعری زبانی مطابقت دارد ؟ جادویی : (– U –) بهانه : (U – –)	/5
16	در کدام یک از مصراع های زیر ، کلمهٔ « سو » کوتاه تلفظ نمی شود ؟ الف) آمد سویِ کعبه سینه پرجوش ب) روزه یک سو شد و عید آمد و دل ها برخاست	/25
17	وزن بیت (درد عشقی کشیده ام که مپرس زهر هجری چشیده ام که مپرس) چیست ؟ الف) فاعلاتن مفاعلن فعلن ب) مفتعلن فاعلاتُ فع	/25
18	کدام یک از ابیات زیر دو برش آوایی دارد ؟ الف) شفای این دل بیمار جز لقای تو نیست طبیب جان خرابم کسی ورای تو نیست ب) بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست بگشای لب که قند فراوانم آرزوست	/5
	زیبایی شناسی (6 نمره)	
19	در بیت های زیر ، هر یک از قسمت های مشخص شده ، کدام آرایهٔ معنوی را به وجود آورده است ؟ الف) دل و کشـورت ، جمـع و معمـور باد ز ملـکـت پراکندگی دور بـاد ! ب) شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل کجا دانند حال ما سبکباران ساحل ها ؟ پ) حرفی است که این خضر به آب بقا رسید زین چرخ دل سیه، دم آبی ندید کس ت) گـوش تـرحمی کـو کز مـا نظـر نپوشد دست غریق یعنی فـریـاد بـی صداییـم	1
20	آرایهٔ درست هر بیت را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید . الف) این که گاهی می زدم بر آب و آتش خویش را روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع (تضاد – متناقض نما) ب) بیداری زمان را با من بخوان به فریاد / ور مرد خواب و خفتی/ « رو سر بنه به بالین ، تنها مرا رها کن » (تلمیح – تضمین)	/5
21	دو شبکه « مراعات نظیر» در بیت زیر مشخص کنید . بسی تیر و دی ماه و اردیبهشت برآید که ما خاک باشیم و خشت	/5

ادامـهٔ سؤالات در صفحـهٔ سوم

www-kanoon.ir

22	در ابیات زیر تلمیح را مشخص کنید و دربارهٔ آن توضیح دهید . الف) یارب این آتش که بر جان من است سرد کن زان سان کــه کردی بر خلیل ب) گفت آن یار کز او گشت سرِ دار بلند جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد	1
23	در عبارت « درویش بی معرفت نیارامد تا فقرش به کفر انجامد ؛ « کادَ الفَقرُ اَن یَکونَ کُفراً » الف) کدام قسمت آرایهٔ « تضمین » دارد ؟ ب) ارتباط آن را با قسمت های دیگر متن ، مشخص نمایید .	/75
24	در ابیات زیر ، بخش هایی را که نشان دهندهٔ آرایه های « تضاد » و « تناقض » است ، مشخص کنید و برای تشخیص هر مورد دلیل بیاورید؟ الف) عجب مدار که در عین درد خاموشم که درد یار پری چهره عین درمان است ب) در نیابــد حــال پختــه هیــچ خــام پس سخن کــوتــاه بــایــد والسلام	1
25	با توجه به بیت زیر ، به پرسش ها پاسخ دهید . با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جــم نداشت الف) « لف دوم» و « نشر اول» را نشان دهید ؟ ب) نوع « لف و نشر» را بنویسید ؟ پ) علاوه بر آرایهٔ « لف و نشر» دو آرایهٔ معنوی دیگر مشخص کنید ؟	1/25
	نقد و تحلیل نظم و نثر (4 نمره)	
26	با توجه به شعر زیر ، از « سید اشرف الدین گیلانی » به سوالات پاسخ دهید . غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم خوش حمایت می کنی از شرع قرآن ای قلم گشت از برق تو ظاهر نور ایمان ای قلم مشکلات خلق گردد از تو آسان ای قلم نیستی آزاد در ایران ویران ای قلم الف) آرایه های بدیع معنوی (تضاد ، مراعات نظیر و تلمیح) به کار رفته در شعر زیر را بیابید و بنویسید . ب) سرایندهٔ این شعر به چه لقبی مشهور است ؟ ج) شیوهٔ بیان شعر (ای قلم) سید اشرف الدین گیلانی چگونه است ؟	/75 /25 /25
27	الف) بیت زیر سرآغاز سرودهٔ کدام شاعر دورهٔ بیداری است و از کدام شاعران گذشته تأثیر پذیرفته است ؟ ب) شاخص ترین درون مایه های این شعر چیست ؟ « آن زمــان کــه بنهادم ســر به پــای آزادی دست خود ز جان شستم از برای آزادی »	/75 /5
28	از ویژگی های شعر دورهٔ بیداری ، کاربرد واژگان کهن است در ابیات زیر، دو واژه بیابید که این ویژگی را داشته باشند ؟ ای مــادر ســر سپید بشنو این پند سیاه بخت فرزند از سر بکش آن سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند	/5
29	دو مورد از <u>ویژگی های زبانی</u> متن زیر را بنویسید . « اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بَریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی ، طایر مکاتبات را پر بسته و کلبهٔ مراودات را در بسته ... » « قائم مقام فراهانی »	1
		20

www-kanoon-ir

	راهنمای تصحیح علوم و فنون دوازدهم	
	تـاریـخ ادبیات و سبـک شـناسی (4 نمره)	
1	به سبب فقر فرهنگی و سستی و رخوتی که بر ادبیات حاکم بود	/5
2	علی اکبر دهخدا	/25
3	ایرج میرزا	/25
4	الف) محاوره ب) تاریخی	/5
5	الف) میرزادهٔ عشقی ب) میرزا حسن خان بدیع	/5
6	الف) عارف قزوینی ب) طنز سیاسی اجتماعی	/5
7	الف) درست ب) نادرست	/5
8	الف) فکری ب) ادبی	/5
9	الف) قانون ب) دموکراسی غربی	/5
	مـوسـیـقـی شـعـر (6 نمره)	
10	واژهٔ (میان)	/25
11	الف) همسان دولختی ب) همسان تک لختی پ) ناهمسان	/75
12	بِ / حس / نِ / خُل / قُ / وَ / فا / کَس / بِ / یا / رِ / ما / نَ / رِ / سَد تُ / را / دَ / رین / سُ / خَ / نِن / کا / رِ / کا / رِ / ما / نَ / رِ / سَد – U – U – – U U – U – U – U U مفاعلن/ فعلاتن / مفاعلن / فعلن	2/5
13	ب) مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مستف (زیرا وزن همسان بر وزن ناهمسان برتری دارد و وزن را بهتر نشان می دهد)	/75
14	سه حذف همزه وجود دارد .	/25
15	جادویی : کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند بهانه : بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه	/5
16	بیت گزینه الف ، یا (چون به کلمهٔ کعبه اضافه شده است)	/25
17	گزینهٔ ب) مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن	/25
18	بیت گزینهٔ ب	/5
	زیـبـایـی شـنـاسـی (6 نمره)	
19	الف) لف و نشر ب) مراعات نظیر پ) تلمیح ت) تناقض	1
20	الف) تضاد ب) تضمین	/5
21	تیر ، دی ماه ، اردیبهشت / خشت ، خاک	/5
22	الف) تلمیح به داستان در آتش افکندن حضرت ابراهیم توسط نمرود و سرد شدن آتش به اذن خدا ب) تلمیح به داستان بر دار کردن حسین بن منصور حلاج عارف بزرگ قرن چهارم	1
23	الف) کادَ الفَقرُ اَن یَکونَ کُفراً ب) سعدی با استفاده از این حدیث به بهترین شکل ، ارتباط فقر و کفر را بیان کرده است .	/75
24	الف) درد عین درمان است (تناقض) تضاد در یک امر است ب) خام ، پخته (تضاد) تضاد در دو امر است نه در یک امر	1
25	الف) لف دوم : جام / نشر اول : مال ب) لف و نشر مرتب پ) تلمیح (جمشید جم) ، مراعات نظیر	1/25
	نـقـد و تـحـلـیل نظم و نثر (4 نمره)	
26	الف) مشکل ، آسان (تضاد) شرع ، ایمان ، قرآن (مراعات نظیر) تلمیح به آیهٔ (ن و القلم و ما یسطرون) ب) نسیم شمال ج) اشعار انتقادی	/75 /5
27	الف) فرخی یزدی ، از مسعود سعد و سعدی تأثیر پذیرفته است ب) درون مایه : آزادی خواهی و وطن دوستی	1/25
28	سپید ، معجز ، اورند (ذکر دو مورد)	/5
29	وجود تکلف و تصنع با به کارگیری کلمات و ترکیبات عربی ، تقلید از سبک سعدی در گلستان	1